

ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN
ĐẠI HỌC QUỐC GIA - THÀNH PHỐ HỒ CHÍ
MINH

□ □ □ □

ĐỒ ÁN CUỐI KỲ

CS221 - Xử lý ngôn ngữ tự nhiên

GVHD : Nguyễn Trọng Chính

Thành viên nhóm :

Nguyễn Gia Bảo - 22520109

Phạm Nguyễn Anh - 22520069

Mục Lục

Chương 1: GIỚI THIỆU BÀI TOÁN.....	3
1.1 Đặt vấn đề.....	3
1.2 Mục tiêu.....	3
Chương 2: BỘ NGỮ LIỆU.....	4
2.1. Giới thiệu bộ ngữ liệu và phương pháp xây dựng.....	4
2.2 Quy tắc chú thích ngữ liệu.....	4
2.3 Thống kê ngữ liệu.....	4
2.4 Phân tích ngữ liệu.....	6
Chương 3: PHƯƠNG PHÁP SỬ DỤNG.....	15
3.1. Tổng quan.....	15
3.2. Conditional Random Fields - CRF.....	15
3.3.1. Kiến trúc CRF.....	15
3.3.2. Ưu điểm của CRF trong NER.....	16
3.3. Hidden Markov Model.....	16
3.2.1. Kiến trúc của HMM.....	16
3.4. PhoBERT.....	17
3.4.1. Tổng quan về BERT.....	17
3.4.2. PhoBERT: BERT dành riêng cho tiếng Việt.....	18
Chương 4 : CÀI ĐẶT VÀ THỬ NGHIỆM.....	19
4.1. Conditional Random Fields - CRF.....	19
4.1.1. Chuẩn bị dữ liệu.....	19
4.1.2. Trích xuất đặc trưng.....	19
4.1.3. Huấn luyện mô hình CRF.....	20
4.2. Hidden Markov Model.....	21
4.3. PhoBERT.....	22
4.3.1. Tokenization và Label Alignment.....	22
4.3.2. Tải và cấu hình mô hình.....	22
4.3.3. Cấu hình các đối số huấn luyện.....	22
4.3.4. Thiết lập và huấn luyện Trainer.....	22
4.4. Kết quả thử nghiệm.....	23
4.4.1. Metrics đánh giá.....	23
4.4.2. Phân tích kết quả đạt được.....	24
4.4.3. Xử lý data bị gán nhãn sai.....	27
Chương 5 : KẾT LUẬN.....	35
Tài liệu tham khảo.....	36

Chương 1: GIỚI THIỆU BÀI TOÁN

1.1 Đặt vấn đề

Trong lĩnh vực xử lý ngôn ngữ tự nhiên (Natural Language Processing – NLP), **nhận diện thực thể tên (Named Entity Recognition – NER)** là một trong những bài toán quan trọng, có vai trò nền tảng trong nhiều ứng dụng như: hệ thống hỏi đáp, máy tìm kiếm, phân tích văn bản, và trích xuất thông tin. Bài toán NER yêu cầu xác định các thực thể có tên riêng trong văn bản, chẳng hạn như tên người (PER), tổ chức (ORG), hay địa điểm (LOC).

Đối với tiếng Việt, bài toán NER gặp nhiều thách thức đặc thù do ngôn ngữ không có dấu tách từ rõ ràng, đa dạng biểu đạt ngữ pháp và hiện tượng từ đồng âm – dị nghĩa. Hơn nữa, tài nguyên ngữ liệu có nhãn chất lượng cao còn khan hiếm, gây khó khăn cho việc huấn luyện mô hình hiệu quả.

Truyền thống, bài toán NER được giải quyết bằng các mô hình thống kê như **HMM (Hidden Markov Model)** và **CRF (Conditional Random Fields)**, dựa trên đặc trưng trích xuất thủ công (hand-crafted features). Tuy nhiên, gần đây, các mô hình học sâu như **BERT**, **XLM-R**, **PhoBERT** đã chứng minh hiệu quả vượt trội nhờ khả năng học biểu diễn ngữ cảnh sâu sắc.

1.2 Mục tiêu

Đề án này hướng đến việc nghiên cứu và so sánh hiệu quả giữa các phương pháp cổ điển (HMM, CRF) với mô hình hiện đại PhoBERT trong bài toán NER tiếng Việt. Cụ thể, mục tiêu bao gồm:

- Khảo sát và cài đặt các mô hình cổ điển như HMM và CRF cho bài toán NER, sử dụng đặc trưng từ, kiểu chữ, hậu tố, vị trí,...
- Huấn luyện và đánh giá mô hình PhoBERT trên cùng tập dữ liệu để làm cơ sở so sánh.
- Sử dụng dữ liệu tiếng Việt từ WikiAnn (dữ liệu gán nhãn tự động) làm tập huấn luyện chính.
- Phân tích điểm mạnh – yếu, và điều kiện áp dụng của từng mô hình.
- Đề xuất các hướng cải tiến hoặc kết hợp các phương pháp để tăng hiệu quả NER cho tiếng Việt.

Chương 2: BỘ NGỮ LIỆU

2.1. Giới thiệu bộ ngữ liệu và phương pháp xây dựng

Trong đồ án này, nhóm sử dụng dataset tiếng Việt từ **WikiAnn** trên Hugging Face (link : huggingface.co/datasets/unimelb-nlp/wikiann/). Bộ dữ liệu WikiAnn được xây dựng tự động từ Wikipedia dựa trên các liên kết nội bộ giữa các trang, kết hợp với cấu trúc ngữ nghĩa từ các cơ sở tri thức như DBpedia hoặc YAGO. Mỗi token trong văn bản được gán nhãn theo định dạng **IOB2** với ba loại thực thể chính: PER (tên người), ORG (tổ chức), và LOC (địa điểm).

Dữ liệu bao gồm ba tập con: **train**, **validation**, và **test**, được phân tách sẵn. Các nhãn thực thể được gán một cách bán tự động dựa trên anchor text và liên kết đến các trang Wikipedia tương ứng, nên được coi là nhãn **silver-standard** (không phải gán tay tuyệt đối chính xác như gold-standard, nhưng vẫn có chất lượng đủ tốt cho huấn luyện mô hình học máy).

2.2 Quy tắc chú thích ngữ liệu

Trong đồ án này, nhóm áp dụng quy tắc **gán nhãn thực thể theo chuẩn IOB2 (Inside–Outside–Beginning)** để chú thích ngữ liệu. Mỗi từ (token) trong câu sẽ được gán một nhãn xác định vai trò của nó trong mối liên hệ với một thực thể tên riêng.

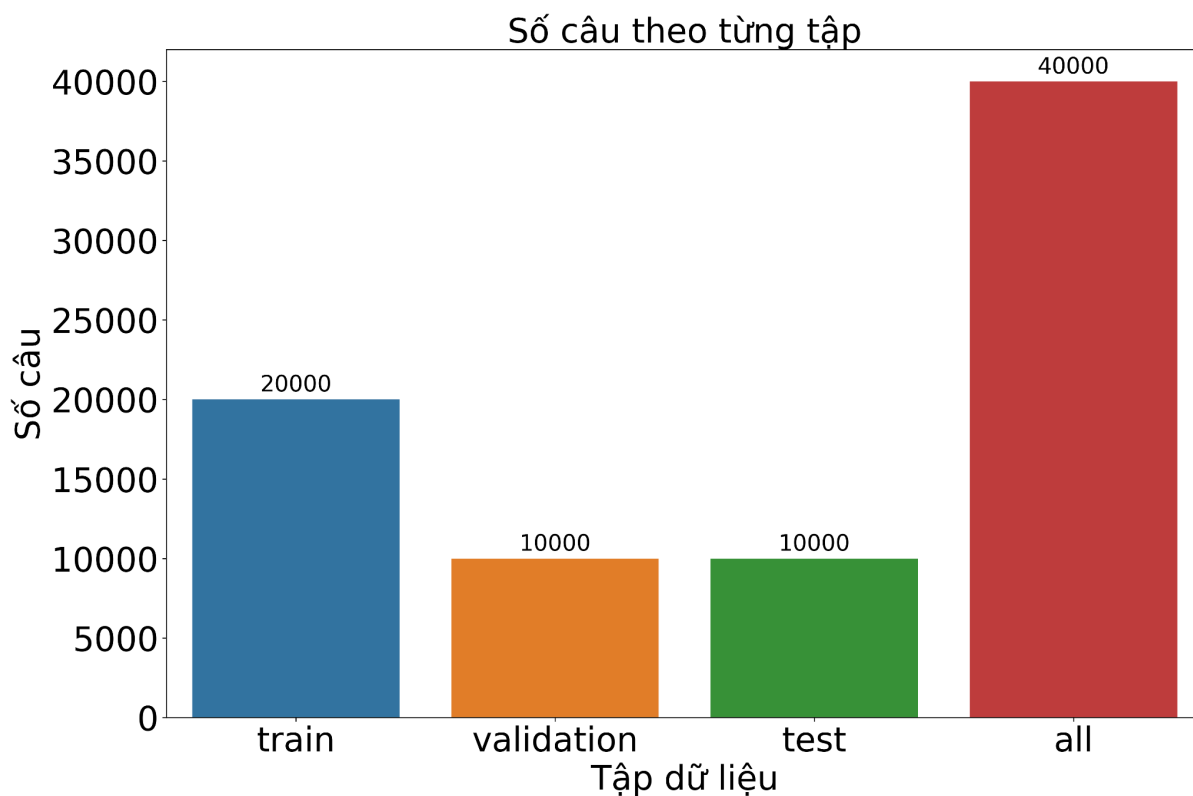
- **B-X** (Begin): đánh dấu token đầu tiên của một thực thể loại X (ví dụ: B-PER cho từ đầu tiên của tên người).
- **I-X** (Inside): đánh dấu các token nằm bên trong thực thể loại X (ví dụ: I-ORG là phần tiếp theo của một tên tổ chức).
- **O** (Outside): đánh dấu các token không thuộc bất kỳ thực thể tên riêng nào.

Ba loại thực thể chính được sử dụng trong chú thích là:

- PER: Tên người (Person)
- ORG: Tên tổ chức (Organization)
- LOC: Tên địa điểm (Location)

2.3 Thống kê ngữ liệu

Để hiểu rõ hơn về tập ngữ liệu WikiAnn tiếng Việt được sử dụng trong bài toán gán nhãn thực thể, nhóm đã tiến hành thống kê các số liệu như : phân bố nhãn, độ dài câu dài nhất (ngắn nhất), tổng số tokens, số lượng câu , số lượng từ vựng (vocab size).

Hình 1. Số lượng câu tổng và theo từng tập

Câu ngắn nhất gồm **3 tokens** (có nhiều câu có 3 tokens) và câu dài nhất gồm có **74 tokens**.

Tập dữ liệu	Tổng số token	Vocab size
train	129439	17881
test	64967	11683
val	64222	11400

Bảng 1. Tổng số token và vocab size theo từng tập dữ liệu

Bảng 1 trình bày các thông tin thống kê cơ bản của tập dữ liệu tiếng Việt từ bộ wikiann, bao gồm ba tập con: train, validation và test. Các chỉ số bao gồm:

- **Tổng số token:** Tổng số từ (token) trong mỗi tập, **bao gồm cả dấu câu**, như ".", ",", "(", ")",...
- **Vocab size:** Số lượng từ vựng duy nhất xuất hiện trong mỗi tập, **cũng bao gồm cả dấu câu** nếu chúng xuất hiện như một token riêng biệt.

Những thống kê này phản ánh quy mô và mức độ phong phú từ vựng của từng tập. Tập train có quy mô lớn nhất và chứa nhiều từ vựng nhất, đảm bảo độ đa dạng khi huấn luyện mô hình. Các tập test và validation có quy mô nhỏ hơn, đóng vai trò đánh giá khả năng tổng quát của mô hình.

Tập dữ liệu	O	B-PER	I-PER	B-ORG	I-ORG	B-LOC	I-LOC
train	47483	7470	14983	7364	27674	7588	16877
test	24295	3884	7787	3704	13562	3717	8018
val	23398	3738	7650	3738	13607	3832	8376

Bảng 2. Phân bố nhãn theo từng tập dữ liệu

Bảng 2 trình bày phân bố số lượng token theo từng nhãn thực thể (entity tag) trong ba tập dữ liệu: **train**, **test**, và **validation** của bộ dữ liệu wikiann tiếng Việt.

- Nhãn **O** (Outside) chiếm tỷ lệ lớn nhất trong cả ba tập, thể hiện các token không nằm trong bất kỳ thực thể nào.
Nhãn **B-X** đại diện cho token bắt đầu của một thực thể: B-PER (tên người), B-ORG (tổ chức), B-LOC (địa điểm).
- Nhãn **I-X** đại diện cho các token bên trong một thực thể (nối tiếp B-X).

2.4 Phân tích ngữ liệu

Để có cái nhìn tổng quát về bộ ngữ liệu, nhóm tiến hành đánh giá 70 mẫu ngẫu nhiên từ cả 3 tập train (30), validation (15) và test (25). Với mỗi mẫu, chỉ quan tâm đánh giá 3 trường: *tokens*, *labels* và *span*

TẬP TRAIN				
Index	tokens	labels	span	Đánh giá
16558	['đôi', 'Fukui', '(', 'thành', 'phố', ')']	[0, 5, 6, 6, 6, 6]	['LOC: Fukui (thành phố)']	Nhãn của token thứ 3 trở đi bị sai, nó không thuộc cùng một thực thể
788	['-', 'Cá', 'sấu', 'Gena', '"]']	[0, 1, 2, 2, 0]	['PER: Cá sấu Gena']	Nhãn đúng, đây là một nhân vật hư cấu trong văn học

11665	['François-René', 'de', 'Chateaubriand']	[1, 2, 2]	['PER: François-René de Chateaubriand']	Nhãn này đúng vì đây là một tên riêng của Nhà văn và cựu Bộ trưởng Bộ châu Âu và Ngoại giao Pháp
1670	['Victoria', 'Azarenka', '(', 'Vòng', 'bốn', ')']	[1, 2, 0, 0, 0, 0, 0]	['PER: Victoria Azarenka']	Nhãn này đúng, vì đây cũng là tên riêng của một vận động viên
4232	['', '', '', '', '-', 'Petra', 'Susanna', 'Schürmann']	[0, 0, 0, 0, 0, 1, 2, 2]	['PER: Petra Susanna Schürmann']	Nhãn này đúng, vì đây cũng là tên riêng của một người mẫu
2233	['Lục', 'quân', 'Đế', 'quốc', 'Nhật', 'Bản']	[3, 4, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Lục quân Đế quốc Nhật Bản']	Mẫu này đơn giản là tên một tổ chức quân sự, phù hợp với nhãn
4064	['đôi', 'Nicôla', 'thành', 'Myra']	[0, 1, 2, 2]	['PER: Nicôla thành Myra']	Đây là tên gọi của một người, nhãn phù hợp
11320	['', '', 'Diane', 'Keaton', '', '']	[0, 0, 1, 2, 0, 0]	['PER: Diane Keaton']	Đây cũng là tên gọi riêng nên phù hợp với nhãn. Các ký tự thừa cũng được đánh nhãn đúng
11533	['Đại', 'hội', 'đại', 'biểu', 'Nhân', 'dân', 'toàn', 'quốc', '(', 'Trung', 'Quốc', ')']	[3, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Đại hội đại biểu Nhân dân toàn quốc (Trung Quốc)']	Nhãn của 8 tokens đầu hợp lý, nhưng 4 tokens cuối thì lại không hợp lý, cặp dấu “(“, “)” không nên có nhãn ORG, còn “Trung” và “Quốc” là tên một quốc gia và một vùng lãnh thổ, nên phù hợp với B-LOC hơn
17969	['Ostend', '(', '69,845', ')']	[5, 0, 0, 0]	['LOC: Ostend']	Tên của một thành phố, nhãn phù hợp
6192	['', 'Bulbophyllum', 'falculicorne', '', 'J.J.Sm', '.']	[0, 5, 6, 0, 0, 0]	['LOC: Bulbophyllum falculicorne']	Đây là tên gọi khoa học của một loài hoa lan, không thuộc 3 nhãn PER, ORG hay LOC, nên gán là O thì

				phù hợp hơn. “J.J.Sm” cũng là tên riêng của nhà khoa học nên phải gán nhãn I-PER
13854	['Angeles', '(', 'Philippines', ')']	[5, 6, 6, 6]	['LOC: Angeles (Philippines)']	Tên của 1 thành phố ở Philippines nên phù hợp với nhãn. Nhưng cặp ngoặc “()” thì không nên gán nhãn và “Philippines” lại là tên của quốc gia, nên phải là B-LOC
17763	['2004', 'đến', '2007', '-', '""Không", 'tham', 'dự', '""']	[3, 0, 3, 0, 0, 0, 0, 0]	['ORG: 2004', 'ORG: 2007']	Mẫu này không xuất hiện tên người hay tổ chức, địa điểm nên phù hợp với hơn với toàn bộ nhãn O
8750	['Joker', '(', 'truyện', 'tranh', ')']	[1, 2, 2, 2, 2]	['PER: Joker (truyện tranh)']	Token “Joker” phù hợp với nhãn, nhưng những tokens sau thì không phải một thực thể chung với “Joker” nên phải là O
824	['Về', 'nhì', 'Euro', '2008']	[0, 0, 3, 4]	['ORG: Euro 2008']	Nhãn phù hợp
4402	['""', '""', 'Jessica', 'Lange', '""', '""']	[0, 0, 1, 2, 0, 0]	['PER: Jessica Lange']	Nhãn này là đúng, gán Outside cho dấu câu và Jessica Lange là tên diễn viên
18651	['""', 'Aramides', 'mangle', '""', '""']	[0, 5, 6, 0, 0]	['LOC: Aramides mangle']	Nhãn đúng dấu câu là outside, nhưng sai vì Aramides mangle là tên loài chim và nhãn đúng là O (outside)
2067	['đôi', 'Xã', 'Union', ',', 'Quận', 'Snyder', ',', 'Pennsylvania']	[0, 5, 6, 6, 6, 6, 6, 6]	['LOC: Xã Union , Quận Snyder , Pennsylvania']	Nhãn gán sai cho dấu câu, còn lại nhãn LOC là đúng cho nơi trong tiểu bang của Hoa Kỳ

8358	['Công', 'ty', 'Thông', 'tin', 'di', 'động', 'Việt', 'Nam']	[3, 4, 4, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Công ty Thông tin di động Việt Nam']	Nhãn gán đúng cho tên công ty
3863	['Hiệp', 'hội', 'các', 'quốc', 'gia', 'Đông', 'Nam', 'Á']	[3, 4, 4, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á']	Nhãn gán đúng cho tên hiệp hội
16234	['đôi', 'Sonata', 'số', '16', 'dành', 'cho', 'đương', 'cầm', '(', 'Mozart', ')']	[0, 3, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Sonata số 16 dành cho đương cầm (Mozart)']	Nhãn được gán sai, "Sonata số 16 dành cho đương cầm": là tên một tác phẩm âm nhạc (Sonata No.16 for piano) nên cần được gán là 0 (outside), Mozart là tên người nên cần được gán B-PER
14728	['The', 'Edge', '-', 'guitar', ',', 'hát', 'phụ']	[1, 2, 0, 0, 0, 0, 0]	['PER: The Edge']	Nhãn được gán đúng, The Edge – tay guitar, hát phụ của ban nhạc U2 được gán là tên người
15474	['Hydrangea', 'longifolia', '','', ':']	[5, 6, 0, 0]	['LOC: Hydrangea longifolia']	Nhãn gán sai, Hydrangea longifolia là tên khoa học của một loài thực vật (trong chi Cẩm tú cầu – Hydrangea)
12439	['đôi', 'Philippos', 'II', 'của', 'Macedonia']	[0, 1, 2, 2, 2]	['PER: Philippos II của Macedonia']	Nhãn được gán đúng Philippos II của Macedonia là một cụm để chỉ tên người
6879	['Xã', 'của', 'tỉnh', 'Ardennes']	[5, 6, 6, 6]	['LOC: Xã của tỉnh Ardennes']	Nhãn được gán sai, chỉ Ardennes là tên một tỉnh ở Pháp cần được gán nhãn.
3075	['Lăng', 'mộ', 'của', 'Cyrus', 'Đại', 'đế']	[3, 4, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Lăng mộ của Cyrus Đại đế']	Nhãn được gán sai, chỉ có Cyrus Đại đế cần được gán nhãn

				PER, còn lẫn mộ của thì gán là O.
15986	['đôi', 'Huỳnh', 'Hiểu', 'Minh']	[0, 1, 2, 2]	['PER: Huỳnh Hiểu Minh']	Nhân được gán đúng, Huỳnh Hiểu Minh là tên diễn viên, ca sĩ.
928	['đôi', 'Hội', 'đồng', 'Nhân', 'dân', 'Tối', 'cao', '(', 'Bắc', 'Triều', 'Tiên', ')']	[0, 3, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Hội đồng Nhân dân Tối cao (Bắc Triều Tiên)']	Nhân được gán sai, Bắc Triều Tiên là tên nước nên được gán LOC , còn dấu ngoặc thì gán O.
12773	['đôi', 'Nam', 'Tề', 'Vũ', 'Đế']	[0, 1, 2, 2, 2]	['PER: Nam Tề Vũ Đế']	Nhân được gán đúng, Nam Tề Vũ Đế là tên người.
14180	['Ông', 'là', 'con', 'trai', 'cả', 'của', 'Thủ', 'tướng', 'Nguyễn', 'Tân', 'Dũng', '.']	[0, 0, 0, 0, 0, 0, 3, 4, 1, 2, 2, 0]	['ORG: Thủ tướng', 'PER: Nguyễn Tân Dũng']	Nhân được gán sai cho Thủ tướng, đây là chức vị và cần được gán nhãn O.

Bảng 3. Bảng đánh giá trên train

TẬP TEST				
Index	tokens	labels	span	Đánh giá
9952	['"', 'Gustav', 'Mahler', '']	[0, 0, 1, 2, 0, 0]	['PER: Gustav Mahler']	Nhân được gán đúng, đây là tên nhà soạn nhạc.
34	['đôi', 'Đệ', 'nhất', 'Quốc', 'tế']	[0, 3, 4, 4, 4]	['ORG: Đệ nhất Quốc tế']	Nhân được gán đúng, đây là cách gọi tiếng Việt của Đệ Nhất Quốc Tế Cộng Sản (<i>First International</i>), một tổ chức chính trị quốc tế do Karl Marx sáng lập năm 1864.
7297	['đôi', 'Cá', 'vàng', 'mỡ']	[0, 5, 6, 6]	['LOC: Cá vàng mỡ']	Nhân gán sai, đây là tên của một loại cá, cần được gán nhãn O
4363	['Con', 'đường', 'tơ', 'lụa']	[3, 4, 4, 4]	['ORG: Con đường tơ lụa']	Nhân được gán sai, đây có thể được xem

				là tên địa danh trong lịch sử nên có thể gán nhãn LOC
3748	['Longstreet', ',', 'James', '.']	[1, 2, 2, 0]	['PER: Longstreet , James']	Nhãn được gán gần đúng, dấu phẩy ‘,’ cần được gán nhãn O
9685	['Samir', 'Nasri', '(', '2004-2008', ')']	[1, 2, 0, 0, 0]	['PER: Samir Nasri']	Nhãn được gán đúng, Samir Nasri là tên cầu thủ đá banh.
1674	['đôi', 'Ludwig', 'Andreas', 'Feuerbach']	[0, 1, 2, 2]	['PER: Ludwig Andreas Feuerbach']	Nhãn được gán đúng, Ludwig Andreas Feuerbach là tên đầy đủ của một triết gia người Đức
5200	['Tanaka', 'Mayumi', 'vai', 'Monkey', 'D.', 'Luffy']	[1, 2, 0, 1, 2, 2]	['PER: Tanaka Mayumi', 'PER: Monkey D. Luffy']	Nhãn được gán đúng, Tanaka Mayumi là tên diễn viên lồng tiếng, còn Monkey D. Luffy là tên nhân vật.
501	['Gudendorf', '(', '425', ')']	[5, 0, 0, 0]	['LOC: Gudendorf']	Nhãn gán đúng, Gudendorf" là tên một địa danh — cụ thể là một thị trấn nhỏ ở Đức
365	['đôi', 'Phật', 'giáo', 'Nguyễn', 'thủy']	[0, 3, 4, 4, 4]	['ORG: Phật giáo Nguyễn thủy']	Nhãn đúng vì Phật giáo cũng là một tổ chức có cấp bậc
5893	['Đảng', 'Quốc', 'Đại', 'Án', 'Độ']	[3, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Đảng Quốc Đại Án Độ']	Nhãn đúng, vì Đảng là một tổ chức
5286	['"', 'Fernando', 'Alonso', '']	[0, 0, 1, 2, 0, 0]	['PER: Fernando Alonso']	Nhãn đúng vì đây là tên của một vận động viên đua xe
1562	['Di', 'sản', 'thế', 'giới']	[3, 4, 4, 4]	['ORG: Di sản thế giới']	Di sản thế giới không phải là một tổ chức, có lẽ nhãn được gán từ categories trên

				wikipedia của UNESCO. Nhân phù hợp là O vì đây không phải tên riêng hay tổ chức, vị trí
4520	['Leeteuk', ',', 'Eunhyuk', ',', 'Kyuhyun', ',', 'Yesung']	[1, 0, 1, 0, 1, 0, 1]	['PER: Leeteuk', 'PER: Eunhyuk', 'PER: Kyuhyun', 'PER: Yesung']	Nhân đúng vì đây là tên các thành viên trong 1 nhóm nhạc Hàn Quốc
5772	['Tri', 'số', 'gần', 'đúng', 'trong', 'hệ', 'thống', 'SI']	[0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 3]	['ORG: SI']	Nhân không phù hợp với “SI” vì đây là một hệ đo lường chứ không phải một tổ chức
5759	['Việt', 'Nam', 'Quốc', 'dân', 'Đảng']	[3, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Việt Nam Quốc dân Đảng']	Nhân đúng vì Đảng là một tổ chức
8163	['đôi', 'Mậu', 'dịch', 'Nanban']	[0, 3, 4, 4]	['ORG: Mậu dịch Nanban']	Nhân không hợp lý vì đây là một thời kỳ trong kinh tế Nhật Bản, nên nên gán là O cho toàn bộ tokens
3663	['đổi', 'Thiên', 'hoàng', 'Go-Daigo']	[0, 1, 2, 2]	['PER: Thiên hoàng Go-Daigo']	Nhân đúng vì đây là tên của một người
9315	['Peru', '(', '1', ')', '.']	[5, 0, 0, 0, 0]	['LOC: Peru']	Nhân hợp lý vì đây là tên của một quốc gia
1210	['*2004', '/', '05', '-', 'Olympique', 'Lyonnais']	[0, 0, 0, 0, 3, 4]	['ORG: Olympique Lyonnais']	Nhân đúng vì đây là tên một câu lạc bộ bóng đá ở Pháp
9517	['đổi', 'Chỉ', 'thị', 'về', 'hạn', 'chế', 'các', 'chất', 'nguy', 'hiểm']	[0, 3, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Chỉ thị về hạn chế các chất nguy hiểm']	Nhân không hợp lý vì một nhóm chỉ thị không phải là một tổ chức
814	['Liên', 'đoàn', 'Quốc', 'tế', 'về', 'Hoá', 'học', 'Thuần', 'túy', 'và', 'Ứng', 'dụng', '(', 'IUPAC', ')']	[3, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 0, 3, 0]	['ORG: Liên đoàn Quốc tế về Hoá học Thuần túy và Ứng dụng', 'ORG:']	Nhân hợp lý vì cả 2 thực thể tìm được đều là tên của một tổ chức, một cái là tên đầy đủ, cái kia là tên viết tắt

			IUPAC']	
4072	['đôi', 'Football', 'League', 'One']	[0, 3, 4, 4]	['ORG: Football League One']	Đúng vì đây là một tổ chức bóng đá
9925	['Borut', 'Pahor', '(', '2012-nay', ')']	[1, 2, 0, 0, 0]	['PER: Borut Pahor']	Đúng vì đây là tên một người
5477	['Edward', 'IV', 'của', 'Anh']	[1, 2, 2, 2]	['PER: Edward IV của Anh']	Đúng vì đây là tên một người, cụ thể là cựu vua Anh

Bảng 4. Bảng đánh giá trên test

TẬP VALIDATION				
Index	tokens	labels	span	Đánh giá
416	['====', 'San', 'José', 'del', 'Valle', '====']	[0, 5, 6, 6, 6, 0]	['LOC: San José del Valle']	Nhân được gán đúng, "San José del Valle" là tên đầy đủ của một địa danh, cụ thể là một thị trấn tại tỉnh Cádiz, Tây Ban Nha.
8870	['Công', 'chúa', 'Beatrice', 'xứ', 'York']	[1, 2, 2, 2, 2]	['PER: Công chúa Beatrice xứ York']	Nhân đúng vì đây là biệt danh của một người, giống như “Nicôla thành Myra”
150	['Thiên', 'hoàng', 'Minh', 'Trị']	[1, 2, 2, 2]	['PER: Thiên hoàng Minh Trị']	Nhân đúng vì đây là tên và chức vị của người
6245	['Đế', 'quốc', 'Maratha']	[3, 4, 4]	['ORG: Đế quốc Maratha']	Nhân được gán đúng, Đế quốc Maratha có thể được gán LOC hoặc ORG
3548	['"', 'Someday', '"', '—', '3:57']	[0, 3, 0, 0, 0]	['ORG: Someday']	Nhân gán sai, Someday là tên bài hát, cần được gán nhãn O
4853	['Chu', 'Bút', 'Sướng']	[1, 2, 2]	['PER: Chu Bút Sướng']	Nhân đúng vì đây là tên của một người nổi tiếng
613	['đôi', 'Chu', 'Điệu', 'Vương']	[0, 1, 2, 2]	['PER: Chu Diệu Vương']	Nhân phù hợp vì đây

			Vương']	là tên một người
5023	['đổi', 'British', 'Phonographic', 'Industry']	[0, 3, 4, 4]	['ORG: British Phonographic Industry']	Nhãn đúng vì đây là tên của hiệp hội ghi âm Anh
5647	['Richard', 'Gasquet', '(', 'Vòng', '1', ' ', 'thua', 'Tommy', 'Haas', ')']	[1, 2, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 2, 0]	['PER: Richard Gasquet', 'PER: Tommy Haas']	Nhãn đúng vì đây là tên của 2 người
4404	['đổi', 'Quận', 'Greene', ' ', 'Bắc', 'Carolina']	[0, 5, 6, 6, 6, 6]	['LOC: Quận Greene , Bắc Carolina']	Nhãn đúng vì đây là tên một vị trí địa lý
690	[' ', ' ', 'Brooklyn', ' ', ' ']	[0, 0, 5, 0, 0]	['LOC: Brooklyn']	Nhãn đúng vì đây là tên một quận
5310	['Artem', 'Ivanovich', 'Mikoyan']	[1, 2, 2]	['PER: Artem Ivanovich Mikoyan']	Đúng vì đây là tên của một người
9863	['Tổng', 'thống', 'Hoa', 'Kỳ']	[3, 4, 4, 4]	['ORG: Tổng thống Hoa Kỳ']	Nhãn sai vì đây là tên một chức vụ chứ không phải một tổ chức, nên gán là O cho toàn bộ tokens
3394	['Một', 'tuần', 'sau', 'đó', ' ', 'thành', 'viên', 'Kim', 'Kibum', ' ', 'người', 'đã', 'tham', 'gia', 'rất', 'ít', 'vào', 'album', 'trước', 'đó', 'Sorry', ' ', 'Sorry', '(', 'do', 'bận', 'rộn', 'với', 'việc', 'theo', 'đuổi', 'nghịệp', 'diễn', 'xuất', 'của', 'mình', ')', ' ', 'đã', 'phát', 'biểu', 'về', 'khả', 'năng', 'tham', 'gia', 'album', 'lần', 'này', 'trong', 'một', 'buổi', 'phỏng', 'vấn', '.']	[0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 2, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 3, 4, 3, 0]	['PER: Kim Kibum', 'ORG: Sorry', ' ', 'ORG: Sorry']	Nhãn về PER đúng, nhưng những nhãn về ORG thì lại sai, do đó là tên của một album, thậm chí còn không phải hai thực thể riêng biệt. Nhãn đúng nên là O vì tên album không phù hợp với ORG, LOC hay PER
8619	['Đảng', 'Cộng', 'sản', 'Việt', 'Nam']	[3, 4, 4, 4, 4]	['ORG: Đảng Cộng sản Việt Nam']	Đúng vì Đảng là một tổ chức

Bảng 5. Bảng đánh giá trên validation

Chương 3: PHƯƠNG PHÁP SỬ DỤNG

3.1. Tổng quan

Trong đồ án này, chúng em sẽ áp dụng hai mô hình truyền thống: Hidden Markov Model - HMM và Conditional Random Fields - CRF và một mô hình tiên tiến hơn là PhoBERT, cùng với ứng dụng và so sánh của chúng trong bài toán NER tiếng Việt.

3.2. Conditional Random Fields - CRF

Conditional Random Fields - CRF là một mô hình đồ thị xác suất phân biệt, không hướng, được sử dụng để dự đoán chuỗi các nhãn đầu ra. Điểm khác biệt cốt lõi so với HMM là CRF trực tiếp mô hình hóa phân phối xác suất có điều kiện $P(Y|X)$, trong đó Y là chuỗi các nhãn (ví dụ: các nhãn NER) và X là chuỗi các quan sát (ví dụ: các từ trong câu). Thay vì mô hình hóa cách các quan sát được sinh ra từ các trạng thái (như HMM), CRF tập trung vào việc mô hình hóa mối quan hệ giữa các quan sát và các nhãn dựa trên các hàm đặc trưng linh hoạt.

3.3.1. Kiến trúc CRF

CRF có thể được hiểu như một mô hình log-linear trên một đồ thị không hướng, nơi mỗi nút tương ứng với một biến nhãn trong chuỗi và các cạnh thể hiện sự phụ thuộc giữa các nhãn. Hàm xác suất có điều kiện của một chuỗi nhãn Y cho trước một chuỗi quan sát X được định nghĩa như sau:

$$P(Y | X) = \frac{1}{Z(X)} \exp \left(\sum_k \sum_i \lambda_k f_k(y_{i-1}, y_i, x, i) \right)$$

Trong đó:

- y_i là nhãn tại vị trí i .
- x là chuỗi các quan sát (câu đầu vào).
- $f_k(y_{i-1}, y_i, x, i)$ là một **hàm đặc trưng (feature function)**. Các hàm này là cốt lõi của CRF, chúng có thể là bất kỳ hàm nào ánh xạ từ một trạng thái (hoặc cặp trạng thái liên kề) và toàn bộ chuỗi quan sát x tại một vị trí i cụ thể đến một giá trị thực. Các hàm đặc trưng có thể biểu diễn các mối quan hệ phức tạp, không độc lập giữa các từ và nhãn.
  - **Tính linh hoạt của hàm đặc trưng:** CRF cho phép định nghĩa các hàm đặc trưng rất phong phú, không chỉ phụ thuộc vào từ hiện tại và nhãn của nó, mà còn có thể nhìn vào các từ xung quanh (x_{i-1}, x_{i+1}), các đặc tính của từ (viết hoa, tiền tố, hậu tố), sự hiện diện trong từ điển (gazetteer), và các đặc trưng cú pháp (POS tag). Ví dụ:

- $f_1(y_i, x, i)$: Kiểm tra xem từ x_i là "thành phố" và y_i là "I-LOC".
- $f_2(y_{i-1}, y_i, x, i)$: Kiểm tra xem nhãn y_{i-1} là "B-PER" và y_i là "I-PER".
- $f_3(y_i, x, i)$: Kiểm tra xem từ x_i bắt đầu bằng chữ cái viết hoa và y_i là "B-ORG".
- $f_4(y_i, x, i)$: Kiểm tra xem từ x_i có trong danh sách các địa danh hay không và y_i là "B-LOC".
- λ_k là **trọng số (weight)** tương ứng với hàm đặc trưng f_k . Các trọng số này được học trong quá trình huấn luyện và cho biết mức độ quan trọng của từng đặc trưng trong việc xác định nhãn đầu ra.
- $Z(X)$ là **hàm chuẩn hóa (partition function)**, đảm bảo rằng tổng xác suất của tất cả các chuỗi nhãn có thể có cho một chuỗi quan sát X bằng 1. $Z(X)$ là tổng của $\exp(\sum_k \sum_i \lambda_k f_k(y_{i-1}, y_i, x, i))$ trên tất cả các chuỗi nhãn Y có thể có. Điều quan trọng là chuẩn hóa này được thực hiện *toàn cục* trên toàn bộ chuỗi, khác với HMM chuẩn hóa *cục bộ*.

3.3.2. Ưu điểm của CRF trong NER

CRF vượt trội trong các bài toán gán nhãn trình tự như NER vì:

- **Tính phân biệt**: Trực tiếp mô hình hóa $P(Y|X)$, tập trung vào ranh giới quyết định giữa các lớp, thường dẫn đến hiệu suất tốt hơn so với các mô hình sinh ra khi có nhiều đặc trưng chồng chéo.
- **Khả năng tích hợp đặc trưng phong phú**: Dễ dàng kết hợp nhiều loại đặc trưng khác nhau (từ ngữ, hình thái, từ điển, ngữ cảnh rộng hơn) mà không cần lo lắng về giả định độc lập.
- **Tránh "Label Bias Problem"**: Do chuẩn hóa toàn cục trên toàn bộ chuỗi nhãn thay vì cục bộ tại mỗi bước, CRF tránh được vấn đề "Label Bias Problem" thường gặp ở HMM, nơi các chuyển đổi có xác suất thấp bị "ép" chọn nếu chúng là lựa chọn duy nhất từ một trạng thái có xác suất chuyển cao đến các trạng thái khác.

3.3. Hidden Markov Model

Hidden Markov Model - HMM là một mô hình thống kê xác suất, thường được sử dụng cho các bài toán nhận dạng mẫu theo trình tự và chuỗi thời gian. Trong NER, HMM có thể được áp dụng để mô hình hóa trình tự các nhãn thực thể (ví dụ: B-PER, I-PER, B-LOC, I-LOC, O) dựa trên chuỗi các từ trong câu.

3.2.1. Kiến trúc của HMM

Tập hợp các trạng thái ẩn (Hidden States - S): Đây là tập hợp các trạng thái nội tại của hệ thống mà chúng ta không thể quan sát trực tiếp. Ví dụ, trong bài toán NER, các trạng thái ẩn có thể là các nhãn thực thể như "B-PER" (Bắt đầu một tên Người), "I-PER" (Bên trong một tên Người), "B-LOC" (Bắt đầu một Địa điểm), "I-LOC" (Bên trong một Địa điểm), "O" (Ngoài thực thể). Mỗi từ trong câu sẽ được gán một trạng thái ẩn tương ứng.

Tập hợp các quan sát (Observations - O): Đây là tập hợp các biểu tượng hoặc sự kiện có thể quan sát được mà được tạo ra từ các trạng thái ẩn. Trong ngữ cảnh NER, các quan sát chính là các từ trong văn bản. Mỗi trạng thái ẩn có khả năng tạo ra một quan sát cụ thể.

Ma trận xác suất chuyển trạng thái (Transition Probabilities - A): Đây là ma trận chứa các xác suất chuyển từ một trạng thái ẩn s_i tại thời điểm t sang một trạng thái ẩn s_j tại thời điểm $t+1$. Xác suất này thường được ký hiệu là $a_{ij} = P(s_j | s_i)$. Giả định cốt lõi của HMM là "giả định Markov bậc nhất", tức là trạng thái hiện tại chỉ phụ thuộc vào trạng thái ngay trước đó, không phụ thuộc vào các trạng thái xa hơn trong quá khứ.

- Ví dụ: $P(\text{I-PER} | \text{B-PER})$ là xác suất một từ được gán nhãn "Bên trong Người" sau một từ được gán nhãn "Bắt đầu Người".

Ma trận xác suất phát xạ (Emission Probabilities - B): Đây là ma trận chứa các xác suất một quan sát o_k được phát ra khi hệ thống đang ở một trạng thái ẩn s_j . Xác suất này thường được ký hiệu là $b_j(k) = P(o_k | s_j)$.

- Ví dụ: $P(\text{"Obama"} | \text{B-PER})$ là xác suất từ "Obama" được xuất hiện khi trạng thái ẩn là "Bắt đầu Người".

Xác suất trạng thái ban đầu (Initial State Probabilities - π): Đây là một vector chứa các xác suất để mô hình bắt đầu tại mỗi trạng thái ẩn s_i . Xác suất này thường được ký hiệu là $\pi_i = P(s_i \text{ tại } t=1)$.

3.4. PhoBERT

3.4.1. Tổng quan về BERT

Trước khi đi sâu vào PhoBERT, cần hiểu rằng PhoBERT được xây dựng trên nền tảng kiến trúc **BERT (Bidirectional Encoder Representations from Transformers)**.

BERT là một mô hình ngôn ngữ mạnh mẽ được Google giới thiệu vào năm 2018, dựa trên kiến trúc Transformer. Điểm đột phá của BERT là khả năng học biểu diễn ngữ cảnh (contextual representations) của từ, nghĩa là cùng một từ có thể có các biểu diễn

khác nhau tùy thuộc vào ngữ cảnh xuất hiện của nó trong câu. BERT được huấn luyện trước trên một lượng lớn dữ liệu văn bản với hai nhiệm vụ chính:

- **Masked Language Model (MLM):** Dự đoán các từ bị che (masked) trong câu.
- **Next Sentence Prediction (NSP):** Dự đoán liệu hai câu có liên quan về mặt ngữ nghĩa hay không.

3.4.2. PhoBERT: BERT dành riêng cho tiếng Việt

PhoBERT là mô hình ngôn ngữ BERT được huấn luyện trước dành riêng cho tiếng Việt, được phát triển bởi **VinAI Research**. Đây là một bước tiến quan trọng trong Xử lý ngôn ngữ tự nhiên (NLP) tiếng Việt vì nó giải quyết vấn đề các mô hình đa ngôn ngữ không thể nắm bắt đầy đủ các đặc thù về ngữ pháp, ngữ nghĩa và cú pháp phức tạp của tiếng Việt.

Kiến trúc dựa trên RoBERTa: PhoBERT không hoàn toàn giống BERT gốc mà dựa trên kiến trúc **RoBERTa (A Robustly Optimized BERT Pretraining Approach)**. Sự khác biệt chính của RoBERTa so với BERT gốc là:

- Bỏ qua nhiệm vụ **Next Sentence Prediction (NSP)**: RoBERTa nhận thấy nhiệm vụ NSP không đóng góp nhiều vào hiệu suất cuối cùng và việc loại bỏ nó có thể giúp mô hình tập trung hơn vào nhiệm vụ MLM.
- Huấn luyện trên dữ liệu lớn hơn và thời gian lâu hơn: RoBERTa thường được huấn luyện với lượng dữ liệu lớn hơn và số bước huấn luyện nhiều hơn để đạt được hiệu suất tối ưu.

Dữ liệu huấn luyện và tiền xử lý: PhoBERT được huấn luyện trước trên một tập dữ liệu văn bản tiếng Việt khổng lồ. Một điểm cực kỳ quan trọng là việc tiền xử lý dữ liệu đầu vào cho PhoBERT. Các nhà phát triển đã sử dụng công cụ RDRSegmenter từ thư viện VnCoreNLP để tách từ (word-segmentation) cho toàn bộ dữ liệu huấn luyện trước.

Chương 4 : CÀI ĐẶT VÀ THỬ NGHIỆM

4.1. Conditional Random Fields - CRF

4.1.1. Chuẩn bị dữ liệu

Dữ liệu đầu vào cho mô hình CRF cần được chuyển đổi sang định dạng phù hợp. Mỗi "câu" (sentence) được biểu diễn dưới dạng một danh sách các cặp (từ, nhãn), ví dụ: [("Obama", "B-PER"), ("đã", "O"), ("đến", "O"), ("Hà Nội", "B-LOC")]. Để chuẩn bị dữ liệu cho huấn luyện, chúng em sử dụng hai hàm chính:

- **sent2features(sent)**: Hàm này nhận vào một câu (dưới dạng danh sách các cặp từ-nhãn) và trả về một danh sách các bộ đặc trưng cho mỗi từ trong câu. Mỗi bộ đặc trưng là một từ điển chứa các thông tin liên quan đến từ đó và ngữ cảnh xung quanh nó. Đây là đầu vào X cho mô hình CRF.
- **sent2labels(sent)**: Hàm này nhận vào một câu và trả về một danh sách các nhãn thực thể tương ứng với từng từ trong câu. Đây là đầu vào y cho mô hình CRF.

Dữ liệu được chia thành ba tập:

- X_{train}, y_{train} : Dữ liệu dùng để huấn luyện mô hình.
- X_{val}, y_{val} : Dữ liệu dùng để kiểm tra và tinh chỉnh mô hình trong quá trình phát triển (tập validation).
- X_{test}, y_{test} : Dữ liệu dùng để đánh giá hiệu suất cuối cùng của mô hình sau khi đã hoàn tất huấn luyện và tinh chỉnh.

4.1.2. Trích xuất đặc trưng

Hàm `word2features(sent, i)` là trái tim của quá trình trích xuất đặc trưng. Hàm này được thiết kế để tạo ra một tập hợp các đặc trưng cho từ thứ i trong câu `sent`. Các đặc trưng này cung cấp thông tin cần thiết để mô hình CRF học cách nhận diện các thực thể có tên:

- **Đặc trưng cơ bản (feats)**:
  - 'bias': 1.0: Một hằng số bias giúp mô hình học một ngưỡng cơ bản.
  - 'word.lower': `word.lower()`: Dạng chữ thường của từ. Đặc trưng này giúp mô hình nhận diện các từ không phụ thuộc vào cách viết hoa ban đầu (ví dụ: "Apple" và "apple" có thể được coi là cùng một từ trong ngữ cảnh nhất định).

- 'word[-3:]': word[-3:]: Ba ký tự cuối cùng của từ (hậu tố). Hậu tố có thể là một đặc trưng hữu ích để nhận dạng loại thực thể (ví dụ: các hậu tố thường xuất hiện trong tên người hoặc tổ chức).
- 'word.isupper': word.isupper(): Giá trị Boolean cho biết liệu từ có được viết hoàn toàn bằng chữ hoa hay không. Đặc trưng này quan trọng vì các từ viết hoa toàn bộ thường là viết tắt của tổ chức (ví dụ: "UNESCO").
- 'word.istitle': word.istitle(): Giá trị Boolean cho biết liệu từ có được viết theo dạng tiêu đề (chữ cái đầu tiên viết hoa, các chữ còn lại viết thường) hay không. Đây là một đặc trưng mạnh mẽ cho các danh từ riêng.
- 'word.isdigit': word.isdigit(): Giá trị Boolean cho biết liệu từ có phải là một chữ số hay không. Hữu ích cho việc nhận dạng các thực thể liên quan đến số, ngày tháng.
- **Đặc trưng ngữ cảnh (từ liền kề):**
  - **Từ trước đó (if $i > 0$):**
    - '-1:word.lower': Dạng chữ thường của từ liền trước.
    - '-1:word.istitle': Dạng tiêu đề của từ liền trước.
    - Các đặc trưng này giúp mô hình hiểu ngữ cảnh cục bộ, ví dụ, nếu từ trước đó là "Ông", thì từ hiện tại có thể là tên người.
  - **Đánh dấu đầu câu (else cho if $i > 0$):**
    - 'BOS': True: Đặc trưng này được thêm vào nếu từ là từ đầu tiên của câu (Beginning Of Sentence). Nó cung cấp một tín hiệu mạnh mẽ cho mô hình về vị trí của từ trong chuỗi.
  - **Từ kế tiếp (if $i < \text{len}(\text{sent})-1$):**
    - '+1:word.lower': Dạng chữ thường của từ liền sau.
    - '+1:word.istitle': Dạng tiêu đề của từ liền sau.
    - Tương tự như từ liền trước, các đặc trưng này giúp mô hình nắm bắt ngữ cảnh từ phía sau.
  - **Đánh dấu cuối câu (else cho if $i < \text{len}(\text{sent})-1$):**
    - 'EOS': True: Đặc trưng này được thêm vào nếu từ là từ cuối cùng của câu (End Of Sentence).

Việc kết hợp các đặc trưng về bản thân từ, hình thái học, và ngữ cảnh cục bộ cho phép CRF xây dựng một bức tranh toàn diện về vai trò của mỗi từ trong việc hình thành một thực thể có tên.

4.1.3. Huấn luyện mô hình CRF

Sau khi dữ liệu được chuẩn bị và đặc trưng được trích xuất, mô hình CRF được khởi tạo và huấn luyện.

Khởi tạo mô hình:

```
crf = CRF(algorithm='lbfgs',max_iterations=100,all_possible_transitions=True)
```

- `algorithm='lbfgs'`: Chỉ định thuật toán tối ưu hóa "Limited-memory Broyden–Fletcher–Goldfarb–Shanno" (L-BFGS). Đây là một thuật toán phổ biến và hiệu quả để huấn luyện các mô hình CRF, được biết đến với khả năng xử lý các hàm mục tiêu phức tạp trên không gian đặc trưng lớn.
- `max_iterations=100`: Đặt số lần lặp tối đa cho thuật toán tối ưu hóa. Mô hình sẽ dừng huấn luyện nếu đạt đến số lần lặp này hoặc nếu hội tụ trước đó.
- `all_possible_transitions=True`: Tham số này cho phép mô hình học các xác suất chuyển đổi giữa tất cả các cặp nhãn có thể có. Điều này giúp mô hình linh hoạt hơn trong việc biểu diễn các chuỗi nhãn phức tạp và các phụ thuộc giữa các nhãn liền kề.

4.2. Hidden Markov Model

Đối với Mô hình Markov Ẩn (HMM), quá trình chuẩn bị dữ liệu đầu vào `train_sents` tương tự như đối với CRF, tức là một danh sách các câu, mỗi câu là một danh sách các cặp (từ, nhãn). Tuy nhiên, HMM không yêu cầu bước trích xuất đặc trưng tường minh như CRF, vì HMM học trực tiếp các xác suất chuyển trạng thái và xác suất phát xạ từ các cặp từ-nhãn này.

Huấn luyện mô hình:

```
tagger = HiddenMarkovModelTrainer().train_supervised(  
    train_sents, estimator=LambdaFD, bins: LidstoneProbDist(fd, 0.1, bins)  
)
```

- `HiddenMarkovModelTrainer().train_supervised()`: Đây là phương thức được sử dụng để huấn luyện HMM một cách có giám sát. Nó học các tham số của mô hình (xác suất chuyển trạng thái và xác suất phát xạ) trực tiếp từ dữ liệu huấn luyện đã được gán nhãn.
- `train_sents`: Dữ liệu huấn luyện được cung cấp cho mô hình, dưới dạng các chuỗi từ đã được gán nhãn.
- `estimator=LambdaFD, bins: LidstoneProbDist(fd, 0.1, bins)`: Tham số này chỉ định phương pháp ước lượng xác suất được sử dụng. Trong trường hợp này, `LidstoneProbDist` được sử dụng, đây là một kỹ thuật làm mịn (smoothing) Lidstone với tham số gamma là 0.1. Kỹ thuật làm mịn này rất quan trọng để tránh xác suất bằng 0 cho các sự kiện không được nhìn thấy trong dữ liệu huấn luyện, giúp mô hình tổng quát hóa tốt hơn trên dữ liệu mới.

- Quá trình huấn luyện này sẽ tính toán các ma trận xác suất chuyển trạng thái (từ nhãn này sang nhãn khác) và xác suất phát xạ (từ một nhãn tạo ra một từ cụ thể) dựa trên tần suất xuất hiện trong `train_sents`.

4.3. PhoBERT

4.3.1. Tokenization và Label Alignment

Mô hình PhoBERT sử dụng một loại tokenization riêng (WordPiece tokenization), thường chia một từ thành nhiều "subword token". Do đó, việc căn chỉnh các nhãn NER từ các từ ban đầu sang các subword token là rất quan trọng. Chúng em sử dụng `AutoTokenizer` để tải bộ tokenizer tương ứng với mô hình PhoBERT đã được huấn luyện trước. Bộ tokenizer này sẽ chuyển đổi văn bản đầu vào thành các `input_ids` và `attention_mask` mà mô hình PhoBERT yêu cầu.

Quá trình căn chỉnh nhãn được thực hiện bởi lớp `NERDataset` tùy chỉnh. Lớp này nhận vào danh sách các từ gốc và nhãn NER tương ứng của chúng. Đầu tiên, nó token hóa các từ này bằng tokenizer của PhoBERT, có tính đến việc cắt bớt (truncation) và tự động thêm padding để xử lý các chuỗi có độ dài khác nhau trong một batch. Sau đó, nó tạo ra một danh sách các `label_ids` mới cho các subword token. Các token đặc biệt của PhoBERT (như `[CLS]`, `[SEP]`, `[PAD]`) và các subword token **không phải là subword token đầu tiên của một từ gốc** sẽ được gán nhãn -100. Nhãn -100 được thư viện transformers sử dụng để bỏ qua các token này trong tính toán hàm mất mát. Đối với **subword token đầu tiên của mỗi từ gốc**, nhãn NER gốc của từ đó sẽ được gán.

4.3.2. Tải và cấu hình mô hình

Chúng em tải một mô hình BERT đã được huấn luyện trước và cấu hình nó cho nhiệm vụ phân loại token (Token Classification), đây chính là NER. Tham số `num_labels` được đặt bằng tổng số lượng nhãn NER mà chúng em đang dự đoán, để tăng đầu ra của mô hình phù hợp với bài toán của chúng em (cụ thể là 7 nhãn).

4.3.3. Cấu hình các đối số huấn luyện

Đối tượng `TrainingArguments` được sử dụng để định nghĩa tất cả các siêu tham số và cấu hình cho quá trình huấn luyện mô hình. Chúng em thiết lập `output_dir` là nơi các checkpoint của mô hình, file log và kết quả đầu ra khác sẽ được lưu.. Kích thước batch cho huấn luyện và đánh giá (`per_device_train_batch_size`, `per_device_eval_batch_size`) đều được đặt là 16. Mô hình sẽ được huấn luyện trong 5 `num_train_epochs` (số vòng lặp qua toàn bộ tập dữ liệu huấn luyện).

4.3.4. Thiết lập và huấn luyện Trainer

Cuối cùng, chúng em sử dụng lớp Trainer từ thư viện transformers, một lớp tiện ích mạnh mẽ giúp đơn giản hóa toàn bộ quá trình huấn luyện. Chúng em truyền vào mô hình BERT đã tải, các đối số huấn luyện đã cấu hình, tập dữ liệu huấn luyện và đánh giá đã được xử lý, bộ tokenizer. Bằng cách gọi `trainer.train()`, quá trình fine-tuning mô hình BERT trên tập dữ liệu đã chuẩn bị sẽ bắt đầu. Trong quá trình này, các trọng số của mô hình BERT sẽ được điều chỉnh để tối ưu hóa hiệu suất trên nhiệm vụ NER.

4.4. Kết quả thử nghiệm

4.4.1. Metrics đánh giá

Trong các bài toán phân loại, đặc biệt là phân loại trên dữ liệu mất cân bằng lớp như NER (nơi nhãn "O" - Outside thường chiếm đa số), việc chỉ sử dụng **Accuracy** có thể không đủ để phản ánh đúng hiệu suất. Do đó, chúng em cũng sử dụng **F1-score**, một chỉ số cân bằng hơn và confusion matrix.

Để hiểu rõ hơn về các chỉ số, chúng em cần định nghĩa các khái niệm cơ bản:

- **True Positive (TP)**: Số lượng các trường hợp mô hình dự đoán là tích cực và thực tế cũng là tích cực.
- **True Negative (TN)**: Số lượng các trường hợp mô hình dự đoán là tiêu cực và thực tế cũng là tiêu cực.
- **False Positive (FP)**: Số lượng các trường hợp mô hình dự đoán là tích cực nhưng thực tế là tiêu cực.
- **False Negative (FN)**: Số lượng các trường hợp mô hình dự đoán là tiêu cực nhưng thực tế là tích cực.

Accuracy là chỉ số đơn giản nhất, đo lường tỷ lệ các dự đoán đúng trên tổng số các dự đoán.

$$\text{Accuracy} = \frac{(TP + TN)}{(TP + FP + TN + FN)}$$

- **Ý nghĩa**: Accuracy cho biết tổng thể mô hình đã dự đoán đúng bao nhiêu phần trăm.
- **Hạn chế trong NER**: Mặc dù dễ hiểu, Accuracy có thể gây hiểu lầm trong các bài toán NER. Do nhãn "O" (Outside) thường chiếm phần lớn số lượng token, một mô hình có thể đạt Accuracy cao chỉ bằng cách dự đoán hầu hết các token

là "O", trong khi bỏ lỡ nhiều thực thể quan trọng. Do đó, Accuracy không phải là chỉ số lý tưởng duy nhất cho NER khi dữ liệu bị mất cân bằng lớp.

F1-score là một chỉ số cân bằng, đặc biệt hữu ích khi có sự mất cân bằng giữa các lớp hoặc khi cả Precision và Recall đều quan trọng.

$$F1\ Score = \frac{TP}{TP + \frac{1}{2}(FP + FN)}$$

- **Ý nghĩa:** F1-score cung cấp một thước đo tổng thể về hiệu suất của mô hình, xem xét cả khả năng chính xác (ít lỗi FP) và khả năng bao phủ (ít lỗi FN). Một F1-score cao cho thấy mô hình vừa có khả năng dự đoán đúng các thực thể, vừa có khả năng tìm ra hầu hết các thực thể trong dữ liệu.
- **Tầm quan trọng trong NER:** Đối với NER, F1-score thường được ưu tiên hơn Accuracy. Nó giúp đánh giá hiệu quả của mô hình trong việc xác định các thực thể có tên một cách chính xác mà không bị đánh lừa bởi số lượng lớn các nhãn "O".

Confusion matrix là một bảng tóm tắt hiệu suất của một thuật toán phân loại trên một tập dữ liệu thử nghiệm. Nó cho phép phân tích chi tiết hơn các loại lỗi mà mô hình mắc phải.

- **Cấu trúc:**
  - Ma trận có các hàng đại diện cho các lớp thực tế (Actual Classes).
  - Các cột đại diện cho các lớp được mô hình dự đoán (Predicted Classes).
  - Đối với bài toán phân loại nhị phân, ma trận có dạng 2x2. Đối với phân loại đa lớp (như NER với nhiều loại thực thể), nó sẽ là NxN, trong đó N là số lượng các lớp.
- **Giải thích các ô:**
  - Ô trên đường chéo chính (từ trên cùng bên trái đến dưới cùng bên phải) thể hiện số lượng các dự đoán đúng:
    - Ô (Actual: Lớp A, Predicted: Lớp A) là số lượng dự đoán đúng cho Lớp A (True Positive cho Lớp A khi xem xét Lớp A là tích cực).
  - Các ô ngoài đường chéo chính thể hiện số lượng các dự đoán sai (lỗi):
    - Ô (Actual: Lớp A, Predicted: Lớp B) là số lượng các trường hợp thực tế là Lớp A nhưng mô hình dự đoán nhầm thành Lớp B. Đây là các lỗi False Negative cho Lớp A và False Positive cho Lớp B.

Ý nghĩa: Ma trận nhầm lẫn cung cấp cái nhìn trực quan và chi tiết về các loại lỗi. Từ ma trận này, chúng ta có thể dễ dàng tính toán Precision, Recall, và F1-score cho từng

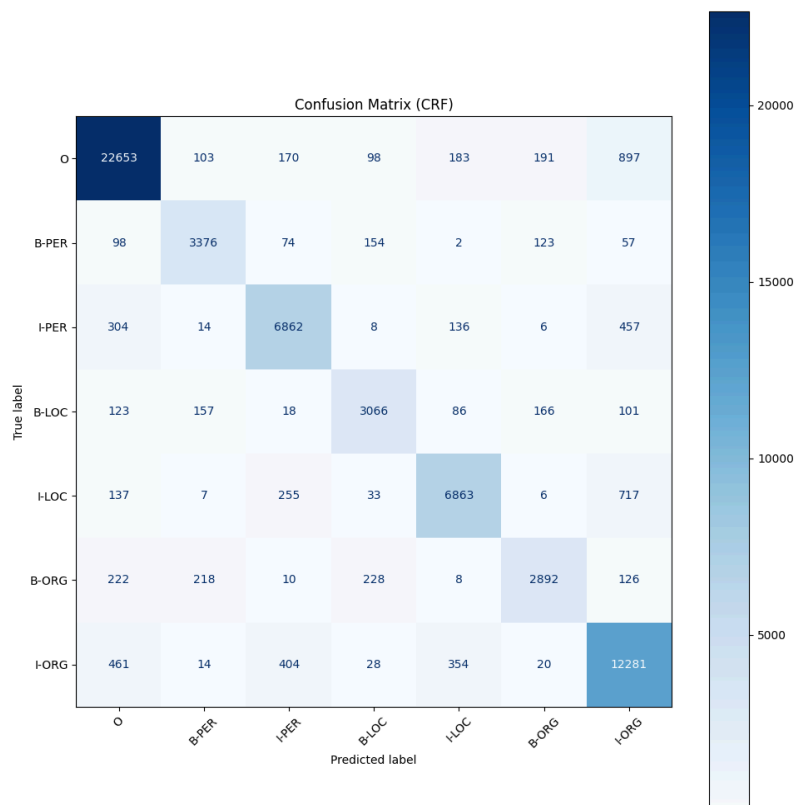
lớp, giúp xác định lớp nào mô hình hoạt động tốt và lớp nào cần cải thiện. Điều này đặc biệt hữu ích trong NER để phân tích các lỗi chuyển đổi giữa các loại thực thể hoặc giữa thực thể và nhãn "O".

4.4.2. Phân tích kết quả đạt được

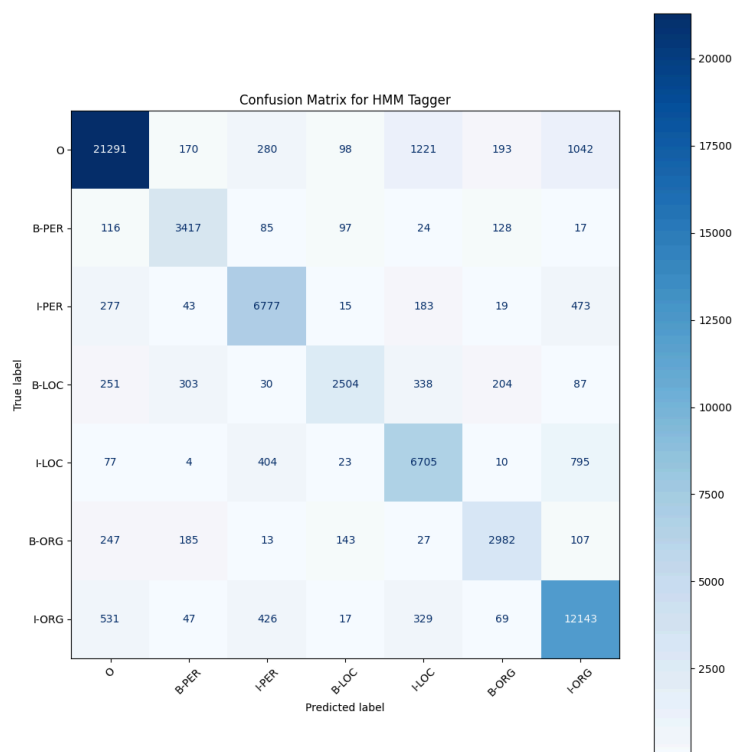
Kết quả sau khi train và được test trên tập test của 3 phương pháp CRF, HMM và BERT

	Accuracy	F1-score
CRF	0.89	0.87
HMM	0.86	0.83
PhoBERT	0.96	0.91

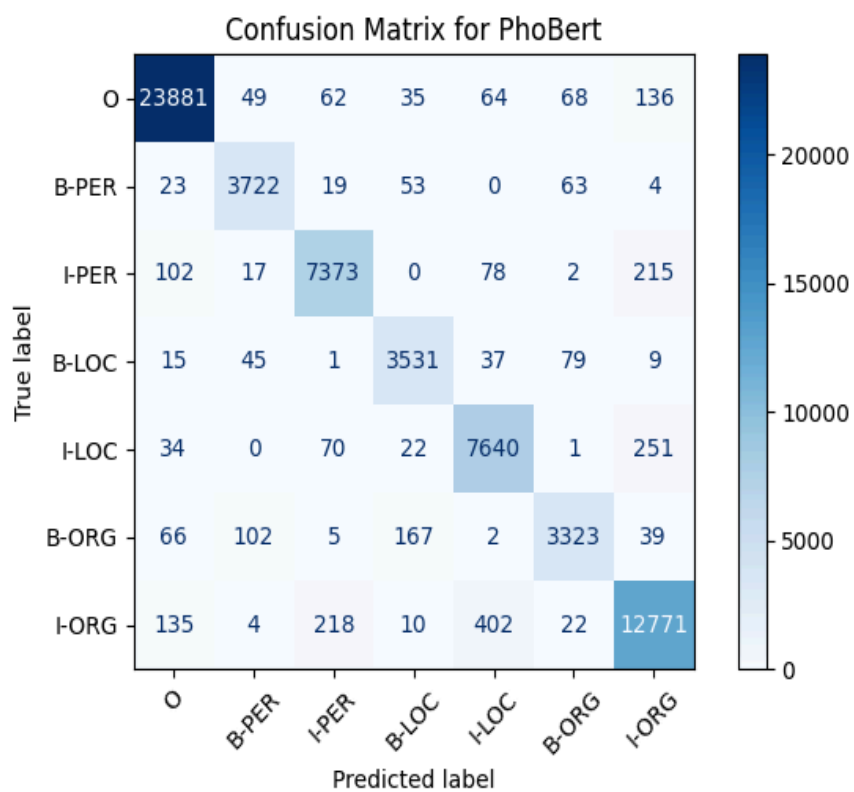
Bảng 6. Kết quả accuracy và f1-score cho 3 model

Hình 2. Confusion matrix (CRF)

Hình 3. Confusion matrix (HMM)

Hình 3. Confusion matrix (BERT)

Có thể thấy rõ ràng rằng:

- **Mô hình PhoBERT** đạt hiệu suất cao nhất với Accuracy 0.96 và F1-score 0.91, chứng tỏ khả năng vượt trội trong việc nhận dạng thực thể.
- **Mô hình CRF** thể hiện hiệu suất tốt hơn đáng kể so với HMM, với Accuracy 0.89 và F1-score 0.87.
- **Mô hình HMM** có hiệu suất thấp nhất trong ba mô hình, với Accuracy 0.86 và F1-score 0.83.

Sự chênh lệch về F1-score đặc biệt quan trọng trong bài toán NER do tính chất mất cân bằng lớp (nhãn 'O' - Outside thường chiếm số lượng lớn), phản ánh khả năng nhận diện các thực thể có tên một cách chính xác và đầy đủ.

Khi xét sâu hơn về kết quả đánh giá trên các loại thực thể khác nhau, ta nhận thấy **mô hình PhoBERT thể hiện hiệu suất vượt trội và nhất quán trên tất cả các loại thực thể (PER, ORG, LOC)**. Cụ thể, PhoBERT đạt F1-score rất cao cho PER và LOC với Recall đặc biệt ấn tượng, cho thấy khả năng tìm ra hầu hết các thực thể này mà không bỏ sót. Đối với ORG, PhoBERT cũng duy trì F1-score mạnh mẽ. Điều này là nhờ khả năng hiểu biết ngữ cảnh toàn diện và sâu sắc của PhoBERT, được thừa hưởng từ kiến trúc Transformer và quá trình huấn luyện trước trên lượng dữ liệu tiếng Việt khổng lồ.

Trong khi đó, **CRF** mặc dù tốt hơn HMM, nhưng vẫn có những hạn chế nhất định. CRF cho F1-score tốt trên các thực thể như PER, nhưng lại cho thấy **Recall thấp hơn ở các nhãn bắt đầu thực thể như B-ORG và B-LOC**, cho thấy mô hình này có xu hướng bỏ sót một số thực thể tại điểm khởi đầu.

Mặt khác, **HMM** thể hiện hiệu suất thấp nhất, đặc biệt là với các thực thể. Mô hình này gặp khó khăn trong việc nhận diện chính xác điểm khởi đầu của các thực thể địa điểm. Sự hạn chế của HMM xuất phát từ giả định Markov bậc nhất và việc chuẩn hóa cục bộ, khiến nó không thể nắm bắt được các phụ thuộc phức tạp và ngữ cảnh rộng như CRF hay BERT.

Nhìn chung, sự chênh lệch rõ rệt về hiệu suất giữa các mô hình phản ánh khả năng xử lý ngữ nghĩa và ngữ cảnh của chúng. Các mô hình học sâu như PhoBERT, với kiến trúc phức tạp và quá trình huấn luyện trước trên lượng dữ liệu lớn, đã chứng minh được tính hiệu quả vượt trội trong việc giải quyết bài toán NER cho tiếng Việt so với các phương pháp học máy truyền thống.

4.4.3. Xử lý data bị gán nhãn sai

Như chúng em đã trình bày ở phần 2, có một số mẫu data bị sai, và khi phân tích, nhóm thấy thực tế dữ liệu có một số lượng không nhỏ lỗi gán nhãn.

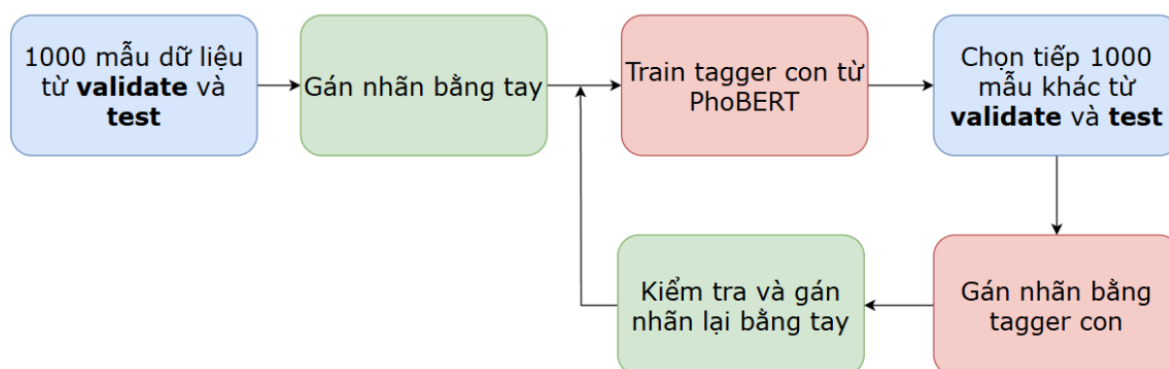
Điều này làm model học sai và có kết quả không tốt khi thực nghiệm với những câu văn ở ngoài dữ liệu mặc dù điểm số của model rất cao trên tập test.

Tổng	B-ORG
Bí	I-ORG
thư	I-ORG
Tô	I-ORG
Lâm	I-ORG
đã	O
có	O
bài	O
phát	O
biểu	O
quan	O
trọng	O
.	O
=====	
Con	B-ORG
đường	I-ORG
tơ	I-ORG
lụa	I-ORG
=====	

Hình 4: Minh họa 2 ví dụ mà mô hình dự đoán sai

Hướng xử lý và Phương pháp tinh chỉnh dữ liệu/mô hình

Để nâng cao hiệu suất của hệ thống Nhận dạng thực thể có tên (NER), nhóm đã tập trung vào hai hướng xử lý chính: cải thiện chất lượng dữ liệu thông qua gán nhãn thủ công và tiếp tục tinh chỉnh (fine-tune) mô hình ngôn ngữ PhoBERT đã được huấn luyện trước đó.

Gán nhãn lại dữ liệu bằng tay

Nhận thấy tầm quan trọng của chất lượng dữ liệu đối với hiệu suất của các mô hình học máy, đặc biệt là trong các tác vụ ngữ nghĩa phức tạp như NER, nhóm đã thực hiện một quá trình gán nhãn lại dữ liệu bằng tay. Quá trình này bao gồm việc các thành viên trong nhóm trực tiếp rà soát, kiểm tra và điều chỉnh các nhãn thực thể đã có, hoặc gán nhãn mới cho các đoạn văn bản chưa được gán nhãn một cách chính xác.

Mục tiêu của việc gán nhãn thủ công là:

- **Nâng cao độ chính xác của nhãn:** Khắc phục các lỗi hoặc sự không nhất quán trong bộ dữ liệu gốc, vốn có thể ảnh hưởng tiêu cực đến quá trình huấn luyện mô hình.
- **Xử lý các trường hợp phức tạp và mơ hồ:** Ngôn ngữ tự nhiên thường chứa đựng nhiều sự mơ hồ và các trường hợp đặc biệt mà chỉ con người mới có thể đưa ra quyết định gán nhãn chính xác.
- **Thích nghi với miền dữ liệu cụ thể:** Đảm bảo rằng các nhãn phản ánh đúng ngữ nghĩa của thực thể trong ngữ cảnh miền dữ liệu mà nhóm đang làm việc, nếu có.

Tính đến thời điểm hiện tại, nhóm đã hoàn thành việc gán nhãn lại cho khoảng **2000 mẫu dữ liệu**. Số lượng mẫu này được thu thập từ hai nguồn chính:

- 1000 mẫu từ tập validation
- 1000 mẫu từ tập test

Quá trình gán nhãn thủ công, mặc dù tốn thời gian và nguồn lực, nhưng là một khoản đầu tư quan trọng để đảm bảo tính toàn vẹn và độ tin cậy của bộ dữ liệu huấn luyện, từ đó cải thiện đáng kể chất lượng đầu ra của mô hình.

Tinh chỉnh (Fine-tune) mô hình PhoBERT đã được huấn luyện trước đó

Song song với việc cải thiện chất lượng dữ liệu, nhóm đã tiếp tục tinh chỉnh (fine-tune) mô hình PhoBERT.

Quá trình tinh chỉnh được thực hiện bằng cách huấn luyện mô hình PhoBERT trên tập dữ liệu đã được gán nhãn lại bằng tay. Mục tiêu là để mô hình có thể học và thích nghi với các đặc điểm cụ thể của dữ liệu đã được làm sạch và mở rộng, từ đó cải thiện khả năng nhận diện các thực thể có tên một cách chính xác và đầy đủ hơn. Các tham số huấn luyện (như tốc độ học, kích thước batch, số epoch) được điều chỉnh để tối ưu hóa quá trình học của mô hình trên bộ dữ liệu mới này.

Đánh giá

Do đã học trên dữ liệu mới được lấy từ tập test và tập validate, nên việc đánh giá điểm accuracy hay F1 của mô hình finetuned trên hai tập dữ liệu này là vô nghĩa. Vậy nên nhóm sẽ đánh giá chung thông qua một số câu văn bên ngoài thay vì những câu trong test hay validate. Kết quả của 2 mô hình sẽ được so sánh trong bảng dưới đây. Để thuận tiện trong việc so sánh, mỗi mẫu sẽ được biểu diễn dưới dạng các từ riêng biệt, tương ứng với 2 hàng nhãn, hàng trên là của PhoBERT, còn hàng dưới là của mô hình Finetuned.

Tokens	Nhãn	Chú thích
['Thành', 'phố', 'Hồ', 'Chí', 'Minh', 'là', 'trung', 'tâm', 'kinh', 'tế', 'lớn', 'nhất', 'Việt', 'Nam', '.']	[5, 6, 6, 6, 6, 0, 0, 6, 6, 6, 0, 0, 5, 6, 0]	PhoBERT dự đoán sai cho 3 tokens
	[5, 6, 6, 6, 6, 0, 0, 0, 0, 0 , 0, 0, 5, 6, 0]	Mô hình Finetuned không bị nhầm
['Tiến', 'sĩ', 'Lê', 'Thị', 'Thu', 'Hà', 'đang', 'nghien', 'cứu', 'về', 'trí', 'tuệ', 'nhân', 'tạo', '.']	[0, 0, 1, 2, 2, 2, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0]	Đúng
	[0, 0, 1, 2, 2, 2, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0]	Đúng
['Tập', 'đoàn', 'FPT', 'Software', 'là', 'một', 'trong', 'những', 'công', 'ty', 'công', 'nghệ', 'hàng', 'đầu', 'Việt', 'Nam', '.']	[0, 0, 3, 4, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 5, 6, 0]	Không coi “Tập đoàn” là tên của một tổ chức
	[3, 4 , 4, 4, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 5, 6, 0]	Finetuned coi “Tập đoàn” là tên của tổ chức.
['Vịnh', 'Hạ', 'Long', 'được', 'UNESCO', 'công', 'nhận', 'là', 'Di', 'sản', 'Thiên', 'nhiên', 'Thế', 'giới', '.']	[5, 6, 6, 0, 3, 0, 0, 0, 3, 4, 4, 4, 4, 4, 0]	PhoBERT bị nhầm một giải thưởng thành một tổ chức
	[5, 6, 6, 0, 3, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0]	Finetuned đã đúng, không còn bị nhầm
['Công', 'ty', 'cổ', 'phần', 'Sữa', 'Việt', 'Nam', 'Vinamilk', 'là', 'nhà', 'sản', 'xuất', 'sữa', 'hàng', 'đầu', 'Việt', 'Nam', '.']	[0, 0, 4, 4, 4, 4, 4, 3, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 5, 6, 0]	Xác định được tổ chức nhưng lại không có token B-ORG ở đầu, mà lại ở cuối cụm
	[3, 4 , 4, 4, 4, 4, 4, 4, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 5, 6, 0]	Đã xác định đúng tổ chức và đặt đúng token B-ORG ở đầu
['Sông', 'Hồng', 'chảy', 'qua', 'thủ', 'đô', 'Hà', 'Nội', 'của', '.']	[5, 6, 0, 0, 0, 0, 5, 6, 0, 5, 6, 0]	Đúng

'Việt', 'Nam', '']	[5, 6, 0, 0, 0, 0, 5, 6, 0, 5, 6, 0]	Đúng
['Ông', 'Nguyễn', 'Thanh', 'Long', 'tùng', 'là', 'Bộ', 'trưởng', 'Bộ', 'Y', 'tế', '']	[0, 1, 2, 2, 0, 0, 0, 0, 3, 4, 4, 0]	Đúng
	[0, 1, 2, 2, 0, 0, 0, 0, 3, 4, 4, 0]	Đúng
['Cầu', 'Cần', 'Thơ', 'núi', 'liền', 'hai', 'bờ', 'sông', 'Hậu', 'thuộc', 'thành', 'phố', 'Cần', 'Thơ', '']	[3, 4, 4, 0, 0, 0, 0, 6, 6, 0, 5, 6, 6, 6, 0]	PhoBERT nhằm LOC thành ORG cho “Cầu Cần Thơ” và không có token B-LOC cho cụm “sông Hậu”
	[5, 6, 6 , 0, 0, 0, 0, 6, 6 , 0, 5, 6, 6, 6, 0]	Mặc dù không nhằm LOC thành ORG cho “Cầu Cần Thơ” nhưng vẫn chưa có token B-LOC cho “sông Hậu”
['Tổng', 'Bí', 'thư', 'Tô', 'Lâm', 'đã', 'có', 'bài', 'phát', 'biểu', 'quan', 'trọng', '']	[3, 4, 4, 4, 4, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0]	Nhằm tên người thành tên tổ chức
	[1, 2, 2, 2, 2 , 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0]	Đúng
['Liên', 'Hợp', 'Quốc', 'có', 'trụ', 'sở', 'chính', 'tại', 'New', 'York', ']', 'Hoa', 'Kỳ', '']	[3, 4, 4, 0, 0, 0, 0, 0, 5, 6, 0, 5, 6, 0]	Đúng
	[3, 6 , 4, 0, 0, 0, 0, 0, 5, 6, 0, 5, 6, 0]	Mô hình Finetuned dự đoán sai cho token “Hợp”
['đôi', 'Fukui', '(', 'thành', 'phố', '']	[0, 5, 6, 6, 6, 6]	Là một mẫu trong tập train, PhoBERT dự đoán sai đúng như được học từ tập train
	[0, 5, 0, 0, 0, 0]	Finetuned đã phân biệt đúng, mặc dù không có mẫu này trong tập dữ liệu dùng để finetune
['Con', 'đường', 'to', 'lụa']	[3, 4, 4, 4]	Là một mẫu trong tập test, PhoBERT dự đoán sai nhưng đúng với nhãn từ tập test cũ
	[5, 6, 6, 6]	Finetuned đã phân

		biệt đúng
['đôi', 'Chi', 'thị', 'về', 'hạn', 'chế', 'các', 'chất', 'nguy', 'hiểm']	[0, 3, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4, 4]	Là một mẫu trong tập test, PhoBERT dự đoán sai nhưng đúng với nhãn từ tập test cũ
	[0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0]	Finetuned đã phân biệt đúng
['Tổng', 'thống', 'Hoa', 'Kỳ']	[3, 4, 4, 4]	Là một mẫu trong tập validate, PhoBERT dự đoán sai nhưng đúng với nhãn từ tập validate cũ
	[0, 0, 5, 6]	Finetuned đã phân biệt đúng

So sánh bằng nhãn:

Tokens:	Thành	phố	Hồ	Chí	Minh	là	trung	tâm	kinh	tế	lớn	nhất	Việt	Nam	.			
PhoBERT:	B-LOC	I-LOC	I-LOC	I-LOC	I-LOC	O	O	I-LOC	I-LOC	I-LOC	O	O	B-LOC	I-LOC	O			
Finetuned:	B-LOC	I-LOC	I-LOC	I-LOC	I-LOC	O	O	O	O	O	O	O	B-LOC	I-LOC	O			
=====																		
Tokens:	Tiến	sĩ	Lê	Thị	Thu	Hà	đang	nghiên	cứu	về	trí	tuệ	nhân	tạo	.			
PhoBERT:	O	O	B-PER	I-PER	I-PER	I-PER	O	O	O	O	O	O	O	O	O			
Finetuned:	O	O	B-PER	I-PER	I-PER	I-PER	O	O	O	O	O	O	O	O	O			
=====																		
Tokens:	Tập	đoàn	FPT	Software	là	một	trong	những	công	ty	công	nghệ	hàng	đầu	Việt	Nam	.	
PhoBERT:	O	O	B-ORG	I-ORG	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	B-LOC	I-LOC	O	
Finetuned:	B-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	B-LOC	I-LOC	O	
=====																		
Tokens:	Vịnh	Hạ	Long	được	UNESCO	công	nhận	là	Di	sản	Thiên	nhiên	Thế	giới	.			
PhoBERT:	B-LOC	I-LOC	I-LOC	O	B-ORG	O	O	O	B-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	O			
Finetuned:	B-LOC	I-LOC	I-LOC	O	B-ORG	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O			
=====																		
Tokens:	Công	ty	cổ	phần	Sữa	Việt	Nam	Vinamilk	là	nhà	sản	xuất	sữa	hàng	đầu	Việt	Nam	.
PhoBERT:	O	O	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	B-ORG	O	O	O	O	O	O	O	B-LOC	I-LOC	O
Finetuned:	B-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	O	O	O	O	O	O	O	B-LOC	I-LOC	O
=====																		
Tokens:	Sông	Hồng	chảy	qua	thủ	đô	Hà	Nội	của	Việt	Nam	.						
PhoBERT:	B-LOC	I-LOC	O	O	O	O	B-LOC	I-LOC	O	B-LOC	I-LOC	O						
Finetuned:	B-LOC	I-LOC	O	O	O	O	B-LOC	I-LOC	O	B-LOC	I-LOC	O						
=====																		
Tokens:	Ông	Nguyễn	Thanh	Long	từng	là	Bộ	trưởng	Bộ	Y	tế	.						
PhoBERT:	O	B-PER	I-PER	I-PER	O	O	O	O	B-ORG	I-ORG	I-ORG	O						
Finetuned:	O	B-PER	I-PER	I-PER	O	O	O	O	B-ORG	I-ORG	I-ORG	O						
=====																		
Tokens:	Cầu	Cần	Thơ	nối	liền	hai	bờ	sông	Hậu	thuộc	thành	phố	Cần	Thơ	.			
PhoBERT:	B-ORG	I-ORG	I-ORG	O	O	O	O	I-LOC	I-LOC	O	B-LOC	I-LOC	I-LOC	I-LOC	O			
Finetuned:	B-LOC	I-LOC	I-LOC	O	O	O	O	I-LOC	I-LOC	O	B-LOC	I-LOC	I-LOC	I-LOC	O			
=====																		
Tokens:	Tổng	Bí	thư	Tô	Lâm	đã	có	bài	phát	biểu	quan	trọng	.					
PhoBERT:	B-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	O	O	O	O	O	O	O	O					
Finetuned:	B-PER	I-PER	I-PER	I-PER	I-PER	O	O	O	O	O	O	O	O					
=====																		
Tokens:	Liên	Hợp	Quốc	có	trụ	sở	chính	tại	New	York	,	Hoa	Kỳ	.				
PhoBERT:	B-ORG	I-ORG	I-ORG	O	O	O	O	O	B-LOC	I-LOC	O	B-LOC	I-LOC	O				
Finetuned:	B-ORG	I-LOC	I-ORG	O	O	O	O	O	B-LOC	I-LOC	O	B-LOC	I-LOC	O				

Tokens:	đổi	Fukui	(	thành	phố	)				
PhoBERT:	O	B-LOC	I-LOC	I-LOC	I-LOC	I-LOC				
Finetuned:	O	B-LOC	O	O	O	O				
=====										
Tokens:	Con	đường	tơ	lụa						
PhoBERT:	B-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG						
Finetuned:	B-LOC	I-LOC	I-LOC	I-LOC						
=====										
Tokens:	đổi	Chi	thị	về	hạn	chế	các	chất	nguy	hiểm
PhoBERT:	O	B-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG
Finetuned:	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
=====										
Tokens:	Tổng	thống	Hoa	Kỳ						
PhoBERT:	B-ORG	I-ORG	I-ORG	I-ORG						
Finetuned:	O	O	B-LOC	I-LOC						
=====										

Nhận xét:

- Mặc dù vẫn còn một số điểm chưa hoàn hảo, **mô hình đã tinh chỉnh (finetuned model)** của nhóm đã cho thấy sự cải thiện đáng kể. Cụ thể, mô hình này không chỉ **giữ vững độ chính xác** trong phần lớn các trường hợp mà mô hình **PhoBERT gốc (được huấn luyện trên tập train 20000 mẫu)** đã dự đoán đúng, mà còn **khắc phục được các lỗi** ở những mẫu mà PhoBERT gốc còn gặp khó khăn.

- Điều này là một minh chứng rõ ràng cho hiệu quả của việc fine-tuning. Kết quả đạt được cho thấy hướng đi này là đúng đắn và có tiềm năng lớn. Để nâng cao hơn nữa hiệu suất của mô hình, việc tăng cường lượng dữ liệu dùng cho quá trình fine-tuning là một bước đi đầy hứa hẹn, hứa hẹn sẽ mang lại những cải tiến vượt trội hơn nữa.

Chương 5 : KẾT LUẬN

Nghiên cứu này đã thành công trong việc triển khai và đánh giá ba phương pháp tiếp cận khác nhau để giải quyết bài toán Nhận dạng thực thể có tên (NER) cho văn bản tiếng Việt: HMM, CRF và PhoBERT..

Chúng em đã chuẩn bị dữ liệu một cách cẩn thận, bao gồm các bước xử lý riêng biệt phù hợp với yêu cầu của từng mô hình, từ việc trích xuất đặc trưng thủ công cho CRF đến tokenization và căn chỉnh nhãn phức tạp cho PhoBERT. Các mô hình đã được huấn luyện trên cùng một tập dữ liệu chuẩn hóa và được đánh giá bằng các chỉ số quan trọng như Độ chính xác (Accuracy) và F1-score, cùng với phân tích thông qua Ma trận nhầm lẫn (Confusion Matrix).

Kết quả thực nghiệm đã chứng minh rằng các mô hình học sâu, đặc biệt là PhoBERT, thường vượt trội hơn đáng kể so với các mô hình truyền thống (HMM, CRF) trong các tác vụ NLP phức tạp như NER. Sự vượt trội này đến từ khả năng của PhoBERT trong việc nắm bắt ngữ cảnh sâu và hai chiều của ngôn ngữ thông qua cơ chế tự chú ý và quá trình huấn luyện trước trên một lượng lớn dữ liệu. Các mô hình truyền thống, mặc dù có thể cung cấp hiệu suất cơ bản tốt, lại bị giới hạn bởi khả năng tích hợp đặc trưng thủ công và giả định về độc lập của dữ liệu.

Tài liệu tham khảo

- [TechTarget: What Is Named Entity Recognition \(NER\) ?](#)
- [Datascience.stackexchange: Difference between IOB and IOB2 format.](#)
- [Cross-lingual Name Tagging and Linking for 282 Languages](#)
- Slides môn học
- ChatGPT